

INFORMACIJSKA BROŠURA RAZISKAVE O MEDIJIH IN BLAGINJI MLADOSTNIKOV

IZVOD ZA MLADOSTNIKE

Živjo!

Smo raziskovalci, ki v projektu **MIMlc** preučujemo različne **medije, ki jih ti in tvoji prijatelji radi uporabljate** (od 12 do 17 let). V medijih, kot je na primer televizija, se pogosto pojavljajo zelo lepi igralci in igralkе. Influencerji in zvezdniki na družbenih omrežjih objavljajo različne zabavne stvari, ki jih počnejo s prijatelji, oziroma govorijo o svojem delu. Prof. Laura Vandenbosch (KU Leuven), Jasmina Rosič (KU Leuven) in prof. Bojana Lobe (Univerza v Ljubljani) želimo raziskati, kako pogosto mladostniki, kot ste ti in tvoji prijatelji, objavljate sporočila na družbenih omrežjih, na primer Instagram, TikTok, Snapchat ter ali na njih radi objavljate o sebi, o svojem videzu, druženju s prijatelji, in šolskem ali ljubezenskem življenju. Hkrati nas zanima, kaj si mladi mislite o družbenih omrežjih, katere televizijske oddaje spremljate in katera dogajanja iz televizije se vam najbolj vtisnejo v spomin. Prav tako bomo tebe in ostale mladostnike povprašali, kaj si mislite o sebi, o svojih sovrstnikih, o svojem telesu in šolskem uspehu.

Z rezultati raziskave želimo oblikovati praktične informacije, ki bi pripomogli pri zmanjšanju stresa, s katerim se zaradi uporabe medijev soočajo nekateri mladostniki in mladostnice.

Praktične informacije

Naša raziskava je sestavljena iz **treh različnih študij**:

- 1) študija, v kateri ti in še 4500 drugih mladostnikov trikrat v enem letu izpolnite spletno anketo o medijih in občutjih, povezanih z njimi,
- 2) študija, v kateri doma 14 dni vsak dan izpolniš kratko anketo o tem, katere medije si uporabil/-a tisti dan in
- 3) študija profilov na družbenih omrežjih 1800 mladostnikov.

Raziskava poteka v **treh različnih državah** (Belgiji, Sloveniji, Franciji) in je del širšega evropskega projekta. Več informacij o raziskavi lahko najdeš v tej brošuri. Vse pomembne informacije o poteku raziskave pa bomo podrobneje razložili bodisi med obiskom v vašem razredu bodisi v video posnetku.

V prvi študiji te bomo prosili, da trikrat v enem letu izpolniš daljšo spletno anketo (izpolnjevanje traja približno **40 minut**). Anketo izpolniš doma, sam/-a v tistem prostoru maja 2021, septembra 2021 in januarja 2022. Raziskovalni asistent bo na voljo preko spletnega komunikacijskega orodja (interneta) in bo odgovarjal na tvoja morebitna vprašanja. V vsaki časovni točki boš izpolnil enako anketo, ki bo vsebovala vprašanja, kaj si misliš o svojem telesu, pomembnosti, ki jo namenjaš videzu, šolskemu uspehu, lepotnim idealom, uporabi medijev (kot na primer družbenih omrežij) in o tvojih pogledih na sovrstnike. S to anketo želimo izvedeti več o tem, kako ti in tvoji sovrstniki preživljate čas med uporabo družbenih omrežij in gledanjem televizije. Hkrati želimo raziskati, kakšne predstave imate o sebi, o svoji okolici in katere teme vas zanimajo. Izpolnjevanje enake ankete v različnih časovnih točkah, omogoča tudi vpogled v to, kako se ti in drugi mladostniki spreminjate skozi čas.

V drugi študiji te bomo prosili, da boš 14 dni zapovrstjo vsak dan pred spanjem izpolnil kratko spletno anketo. Izpolnjevanje ankete bo trajalo približno **10 minut** in jo lahko izpolniš na domačem računalniku, telefonu ali

tablici z internetno povezavo. Opazil/-a boš, da bodo vse ankete enake. To pa zato, da se bomo naučili več o medijih, ki jih običajno uporabljaš ob sredah, četrtnih, petkih, sobotah in nedeljah, pa tudi o tem kakšna sporočila si v tem času objavljala/-a na družbenih omrežjih. Podobno kot pri prvi študiji, bo anketa vsebovala vprašanja o tem, kaj si misliš o svojem telesu, videzu, šolskemu uspehu, lepotnih idealih, uporabi medijev (kot na primer družbenih omrežij) in sovrstnikih. Ta študija se bo izvajala predvidoma septembra 2022.

Tretja študija bo potekala predvidoma septembra 2021 in ti bo ponudila tri možnosti, med katerimi boš lahko prosto izbiral/-a:

- (1) da nam pošlješ zajeme zaslonov ("screenshote") objav, ki si jih nedavno delil/-a na svojih profilih družbenih omrežij;
- (2) da na družbenem omrežju sprejmeš prošnjo za prijateljstvo oziroma sledenje, poslano z našega raziskovalnega profila, narejenega posebej za dotično raziskavo (imenovano MIMIC);
- (3) da nam opišeš, kaj si v zadnjem času delil/-a na svojih profilih na družbenih omrežjih.

V okviru druge možnosti bomo raziskovalci za nekaj časa (t.j. ko izvajamo raziskavo profilov družbenih omrežij tebe in drugih mladostnikov) postali del tvoje socialne mreže. To pomeni, da se bo naš profil prikazoval na tvoji listi "sledilcev" oz "spletnih" prijateljev. Ne glede na to, pa bo zaradi naprednih nastavitve zasebnosti raziskovalni profil viden le tebi in ostalim mladostnikom, ki boste sodelovali v raziskavi. Do raziskovalnega profila na družbene, omrežju bomo lahko dostopali le raziskovalci.

Raziskovalci bomo naredili **zajeme zaslonov** z namenom raziskovanja slik, objav in sporočil, ki se bodo pojavljala na tvojih profilih. Vsi zbrani zajemi zaslonov bodo dostopni le raziskovalcem, na njih pa bomo opravljene različne raziskovalne metode, kot na primer preštevanje števila slik na profilu udeleženca. Raziskovalni račun bomo po končani fazi zajemanja zaslonov trajno izbrisali iz družbenega omrežja, s tem pa bo izginil tudi iz tvoje liste spletnih prijateljev. Prav tako bomo po končani analizi rezultatov izbrisali vse zbrane zajeme zaslonov.

Zavedamo se, da doma morda nimate računalnika (ali ni vedno na voljo zate) ali internetne povezave. Da bi ti olajšali dostop do ankete v tej situaciji, smo prosili tvojo šolo, da ti omogoči dostop do računalnika.

Obrazci o informiranem soglasju

Sodelovanje v raziskavi je prostovoljno, svoje sodelovanje pa lahko kadarkoli prekineš. Za sodelovanje moraš tako ti kot tudi tvoji starši oziroma zakoniti zastopniki pred začetkom zbiranja podatkov **podpisati obrazec o informiranem soglasju**. Obrazce o informiranem soglasju bodo starši izpolnili že nekaj tednov pred začetkom poteka raziskave, ti pa to storiš na dan raziskave.

Želimo te obvestiti tudi o zakonih, ki jih moramo raziskovalci spoštovati. Naša raziskava sledi smernicam Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov (GDPR), ki določa, da ti lahko zastavljamo vprašanja o tvoji identiteti, ker bi radi izboljšali znanstvenega spoznanja o blaginji mladostnikov. V spodnjih točkah na kratko povzamemo "**pravice**", ki ti pripadajo kot udeležencu/-ki naše raziskave:

- Od nas lahko kadarkoli zahtevaš dodatne informacije glede uporabe svojih osebnih podatkov.
- Če bi kdorkoli razen raziskovalcev želel pogledati v tvoje osebne podatke, te moramo vedno vprašati za dovoljenje. Kot že zapisano, tvojih osebnih podatkov ne bomo delili z nikomer.
- Dokler bodo podatki shranjeni, lahko vedno zahtevaš vpogled v svoje odgovore iz vprašalnikov in zajeme zaslona, ki smo jih zbrali iz tvojega profila na družbenem omrežju.
- Svoje osebne podatke lahko vedno spremeniš in od nas zahtevaš, da jih (oziroma del njih) izbrišemo. Prav tako imaš pravico, da omejiš obdelavo svojih podatkov.
- Od nas lahko vedno zahtevaš, da prenehamo z obdelavo tvojih osebnih podatkov (kot na primer odgovorov, ki si jih vnesel/-a v vprašalnik).

- V študiji lahko kadar koli prenehaš sodelovati. Ne glede na to, pa je od trenutka prenehanja sodelovanja odvisno, če lahko s tabo povezane podatke še izbrisemo, saj bomo na neki točki izbrisali vse osebne podatke.

V primeru, da imaš **težave z razumevanjem opisanih informacij**, naj te ne skrbi. Naši raziskovalci bodo omenjene pravice ponovno razložili med spletno uvodno uro oziroma v uvodnem videoposnetku, če pa imaš še kakšna dodatna vprašanja, nas lahko vedno kontaktiraš preko e-pošte. Naši e-poštni kontakti so zapisani na koncu tega dokumenta.

Nagrada za sodelovanje – darilni boni

S svojim sodelovanjem v raziskavi, boš **pomagal/-a raziskovalcem**, da se naučijo več o uporabi družbenih omrežij in sorodnih medijev med mladostniki ter kako je to povezano z občutki mladostnikov.

Če boš sodeloval/-a v 1. študiji (izpolnjevanje daljše spletne ankete), v zahvalo prejmeš **darilni bon** z maksimalno vrednostjo 22€. Za sodelovanje v prvem valu maja 2021 prejmeš darilni bon v vrednosti 5€, v drugem valu (septembra 2021) 7€ in v tretjem valu (januarja 2022) 10€. Da boš lahko sodeloval/-a v študiji septembra 2021, boš moral/-a najprej sodelovati v študiji maja 2021. Podobno boš lahko sodeloval/-a v študiji januarja 2022, le če boš sodeloval/-a tudi septembra 2021 in maja 2021. Če boš v študiji sodeloval/-a trikrat, prejmeš en darilni bon s skupnim seštevkom 22€. V znak dodatne zahvale boste vsi udeleženci, ki boste vprašalnike izpolnili v vseh treh terminih, lahko sodelovali še v loterijskem žrebu za dodatni darilni bon v vrednosti 25€.

Vsi udeleženci 2. študije (izpolnjevanje kratkih vprašalnikov v 14 dnevnom obdobju) v zahvalo prejmete **darilni bon**, a le pod pogojem, da boste vprašalnik izpolnili vsaj v 8 zaporednih dneh. Če boš vprašalnik izpolnjeval/-a vseh 14 zaporednih dni, prejmeš darilni bon v vrednosti 20€. Za izpolnjevanje vprašalnika 13 ali 12 dni prejmeš 18€, za 11 ali 10 dni 16€ in za 9 ali 8 dni 14€. Če bo sodeloval/-a 7 dni ali manj, darilnega bona ne boš prejel/-a. Obenem boste udeleženci, ki boste vprašalnik izpolnili v vseh 14 dnevih, v znak dodatne zahvale sodelovali tudi v loterijskem žrebu za darilni bon v vrednosti 25€.

V zahvalo za sodelovanje boš skupaj z drugimi udeleženci študije družbenih omrežij (3. študije) prejel/-a darilni bon v vrednosti 1€.

Udeleženci nagrado prejmete glede na vaš vloženi čas za raziskavo. To pomeni, da boš darilni bon prejel/-a tudi, če se po končani študiji odločiš, da moramo tvoje odgovore ali analizo profilov družbenih omrežij izbrisati. Potrudili se bomo, da boš darilni bon prejel/-a v roku 6 mesecev po sodelovanju v študiji. Prosili te bomo, da nam napišeš naslov elektronske pošte, na katerega boš želel/a prejeti darilni bon. Na izbrani naslov bomo nato poslali sporočilo, s katerim bomo preverili, ali je elektronski naslov veljaven. Pomembno je, da nam boš na to e-sporočilo odgovoril/-a in potrdil/-a, da si ga prejel/-a. Ta korak je pomemben, saj bomo tako prepričani, da boš kasneje res prejel/-a svoj darilni bon.

Zaupnost

Zaupnost osebnih podatkov bo vedno zagotovljena. **Nihče razen raziskovalcev** ne bo pogledal tvojih odgovorov. Osebni podatki so datum in kraj rojstva, prva in zadnja črka imena in priimka ter prva in zadnja številka osebnega telefona. Te podatke bomo shranjevali ločeno od podatkov, zbranih med raziskavo (kot na primer odgovore o tem, kako redno uporabljaš družbena omrežja). Zbirali jih bomo, da bomo vedeli, v kateri študiji si sodeloval/-a. To povezovanje odgovorov bomo naredili, ker bi radi izvedeli na primer če mladostnik/-ca, ki na družbenih omrežjih objavlja veliko "selfijev", družbena omrežja bolj pogosto uporablja. Po združevanju odgovorov bomo vse osebne podatke **izbrisali**, s tem pa bo zagotovljena striktna anonimnost naše baze podatkov. Če osebne podatke izbrisemo, odgovorov ne moremo več povezati z mladostnikom/-co, ki je

sodeloval/-a v raziskavi. Tako po izbrisu osebnih podatkov tvojih odgovorov ne bomo mogli izbrisati iz baze, ker bo popolnoma anonimna. V okviru študije družbenih omrežij bomo zajeme zaslonov profilov na družbenih omrežjih preučevali samo raziskovalci in jih bomo izbrisali takoj, ko jih bomo spremenili v številčne kode. Tvoj elektronski naslov bomo shranili ločeno od ostalih podatkov, da ne bodo možne povezave z zbranimi podatki.

Zbrane podatke bomo uporabili izključno za raziskovalne namene, znanstvena poročila ne bodo nikoli vsebovala osebnih podatkov sodelujočih (kot na primer podatkov o profilu ali datumu rojstva). Podatke bomo uporabljali skladno s strogimi pravili sodelujočih institucij (Univerza v Leuvnu, Univerza v Toursu in Univerza v Ljubljani). V skladu s predpisano politiko Univerze v Leuvnu o zaupnosti pa bomo raziskovalci v primeru, da bi zaznali hujše grožnje glede blaginje, morda primorani kršiti dogovor o zaupnosti in relevantne podatke posredovati odgovornim institucijam.

Morebitna vprašanja, ki jih poraja sodelovanje v raziskavi

Tvoje sodelovanje v raziskavi ti lahko sproži določena **vprašanja in neprijetne občutke** (kot na primer čuden občutek, ko raziskovalec pogleduje tvoj profil na družbenem omrežju ali ko ob izpolnjevanju ankete razmišljaš o stresu, povezanemu z družbenimi omrežji). Sodelujoči raziskovalci te bomo med, pred in po študiji spodbujali, da o teh vprašanjih ali občutkih pogovoriš s starši, z raziskovalci ali pa z odgovornimi v šoli ali v mladinski organizaciji.

Na koncu ankete prve in druge študije te bomo prosili, da nam zaupno poročaš o občutkih oziroma vprašanjih, ki jih je v tebi vzbudila raziskava. Tvoja sporočila bomo nato raziskovalci pregledali. Če nam boš poročal/-a o kakšnih problemih, se bomo o tem posvetovali z drugimi raziskovalci in drugimi strokovnjaki, ne da bi povedali tvoje ime. Odvisno o kakšni težavi nam boš poročal/-a, morda te bomo morda kontaktirali ali pa prosili šolo ali druge organizacije, da ti pomagajo. Ti odgovori nam bodo koristili tudi pri izboljševanju prihodnjega raziskovanja, saj se bomo naučili, katera vprašanja spodbudijo občutke nelagodja ali so nejasna.

Če imaš kakšne neprijetne občutke o uporabi medijev, se lahko po pomoč obrneš tudi na spodaj napisani mladinski organizaciji.

Rezultati raziskave

Raziskovalci bomo o pomembnejših rezultatih raziskave poročali v paketu usposabljanja o digitalni pismenosti, ki bo vseboval tudi video posnetka in priročnik za razpravo za tvojo šolo. Ta paket bomo posredovali tvoji šoli, kjer bodo tebi in drugim sodelujočim mladostnikom v raziskavi pokazali video in se boste o njem pogovarjali. V poročilih za šolo in v prvem video posnetku, ki bo namenjen vam mladostnikom, bomo razložili rezultate raziskave in njeno uporabnost za vašo življenja, kot na primer nasvete, kako lahko ti in tvoji sovrstniki izboljšate uporabo medijev, ublažite njihove škodljive posledice in od njih kaj uporabnega pridobite.

Če želiš o raziskavi izvedeti več, lahko obiščeš tudi našo spletno stran: <http://www.projectmimic.eu/>

Že vnaprej se ti zahvaljujemo!

Jasmina Rosič (doktorska raziskovalka)

Dr. Laura Vandenbosch (Koordinatorica projekta – Univerza v Leuvnu),

Dr. Bojana Lobe (Koordinatorica projekta – Univerza v Ljubljani)

School for Mass Communication Research
KU Leuven

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede

Kontakti in informacije o projektu

Če imaš glede raziskave še kakršna koli dodatna vprašanja, nas lahko kontaktiraš na e-naslov: mimic.slovenia@kuleuven.be

ali po telefonu:

* Jasmina Rosič (+32 16 19 47 48)

* Bojana Lobe (01 5805 343).

Izvedbo te raziskave sta odobrili Etična komisija za družbene in humanistične študije Univerze v Leuvnu (Ethical Commission of Social and Human Sciences of the Catholic University of Leuven, SMEC) in Komisija za etiko v raziskovanju na Fakulteti za družbene vede (Univerza v Ljubljani). Vaša vprašanja lahko pošljete na naslov Komisije za etiko v raziskovanju na Fakulteti za družbene vede (01 58 05 324, fdv.idv@fdv.uni-lj.si).

Glede pritožb, povezanih z obdelavo osebnih podatkov, lahko kontaktiraš Oddelek za upravljanje s tveganji in varstvo osebnih podatkov Univerze v Ljubljani na naslov dpo@uni-lj.si. Za dodatno spremljanje etičnih smernic in nadzor zaupnosti v raziskavi je bil ustanovljen etični odbor, ki ga sestavljajo Prof. Eva Lievens, Prof. Moniek Buijzen, Prof. Drew Cingel in Dr. Sandra Verbeke.

To raziskavo podpira projektna štipendija ERC in je registrirana pod kodo MIMlc in zaporedno številko 852317. Postopke raziskave je pregledal Evropski raziskovalni svet.

Šola

Osnovna šola Simona Gregorčiča Kobarid
Gregorčičeva ulica 18 A, 5222 Kobarid

Mladinski organizaciji

TOM telefon, Telefon za otroke in mladostnike
Svetovalna linija za težave na spletu

 116 111 tom@zpms.si

<https://www.e-tom.si/>

Safe.si

Točka osveščanja o varni rabi interneta in novih tehnologij

    <https://otroci.safe.si/>

